

GRAVIMETRIA

meranie, vyhodnocovanie a interpretácia tiažových meraní

ČIN VYSVETLUJE GALILEIHO 57

videlí nijakú rýchlosť, len
stane pri ňom bez
ento jav si vysvetľuje
vačnosti, podľa ktorého
vonkajšie sily, si
chlosť“ (tu
meň bez toho,

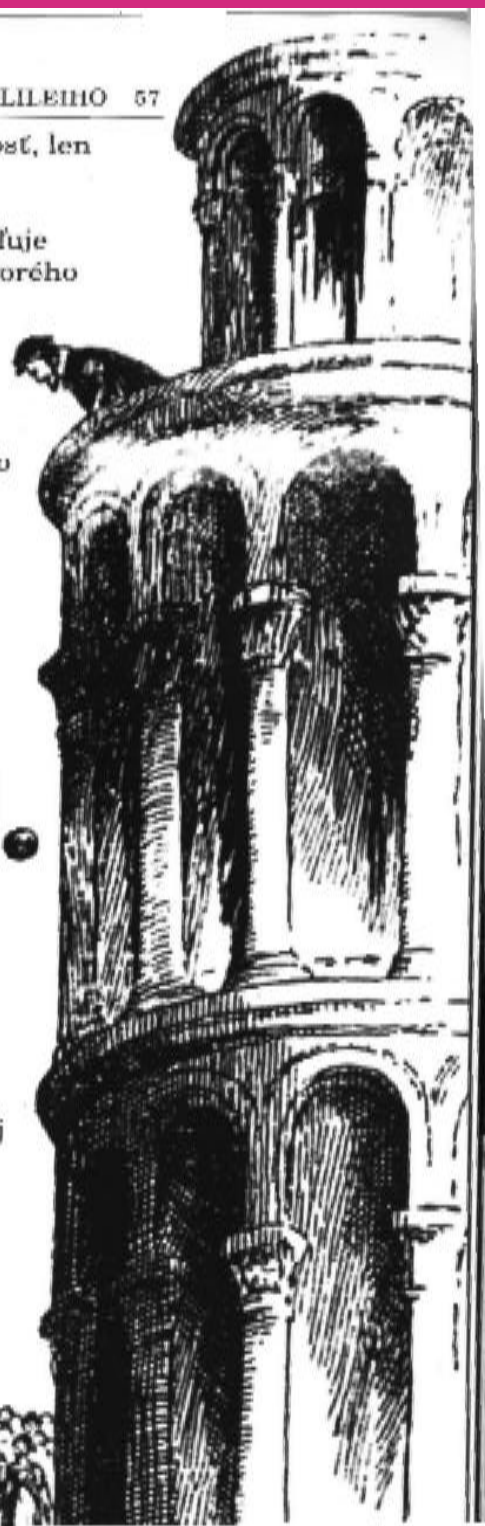
pu relativity je
naké ako hľadisko
l vysvetľuje, čo
pri A), tvrdiac, že
ní k zemi
ie, prečo kameň
o naopak), si
iho zákon, podľa
hľadu na
n

ly sú

sti som mal

iej relativity a jej
sebe Einstein
muláciu
šak bolo treba
to povedať, že
chápali jej
vodobne

GRAVIMETRIA

trošku z histórie ...

Galileo Galilei
(1564 - 1642)

Isaac Newton
(1643 - 1727)

Pierre Simon Laplace
(1749 – 1827)

Pierre Bouguer
(1698 – 1758)

základná veličina a fyzikálna jednotka

merané je tiažové zrýchlenie: g

jednotka: $m \cdot s^{-2}$

používaná: $mGal$ ($1mGal = 10^{-5} m \cdot s^{-2}$)

μGal ($1\mu Gal = 0.001 mGal$)

hustota: ρ

jednotka: $kg \cdot m^{-3}$ ($g \cdot cm^{-3}$)

v gravimetrii sa exaktne odlišuje tiažové a gravitačné zrýchlenie

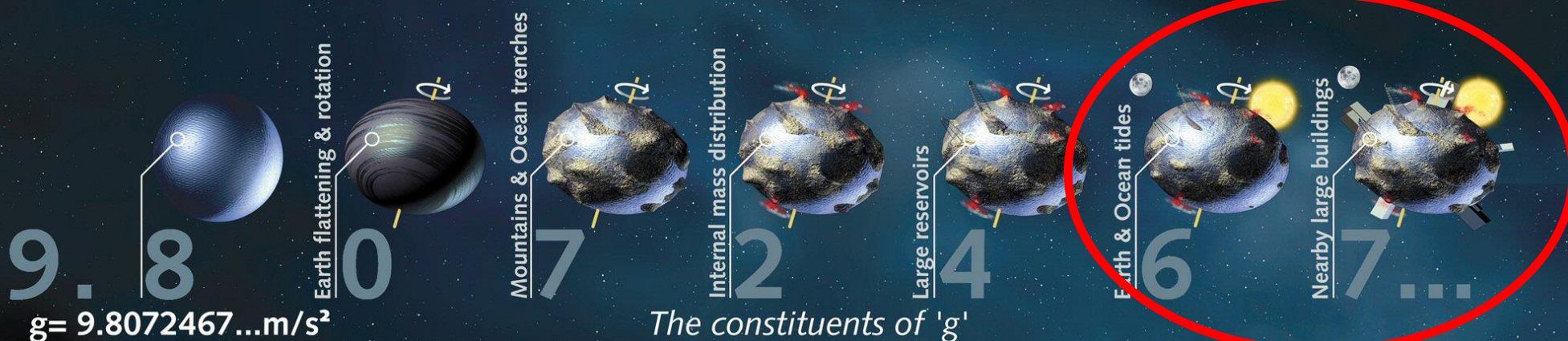
$$g = 9.81345678 m/s^2$$

úroveň $mGal$ -ov

úroveň μGal -ov

najvyššia súčasná presnosť:

od 0.005 do $0.001 mGal = 5$ do $1 \mu Gal$

prístroje v gravimetrii

nazývajú sa gravimetre

podľa princípu merania tiaže delíme na:

absolútne

gravimetre

(laboratórne,

vyššia presnosť

0.001 mGal

pomalšie

**(princíp: voľný pád,
kyvadlo)**

relatívne

gravimetre

(terénne

nižšia presnosť

0.01 mGal

rýchlejšie

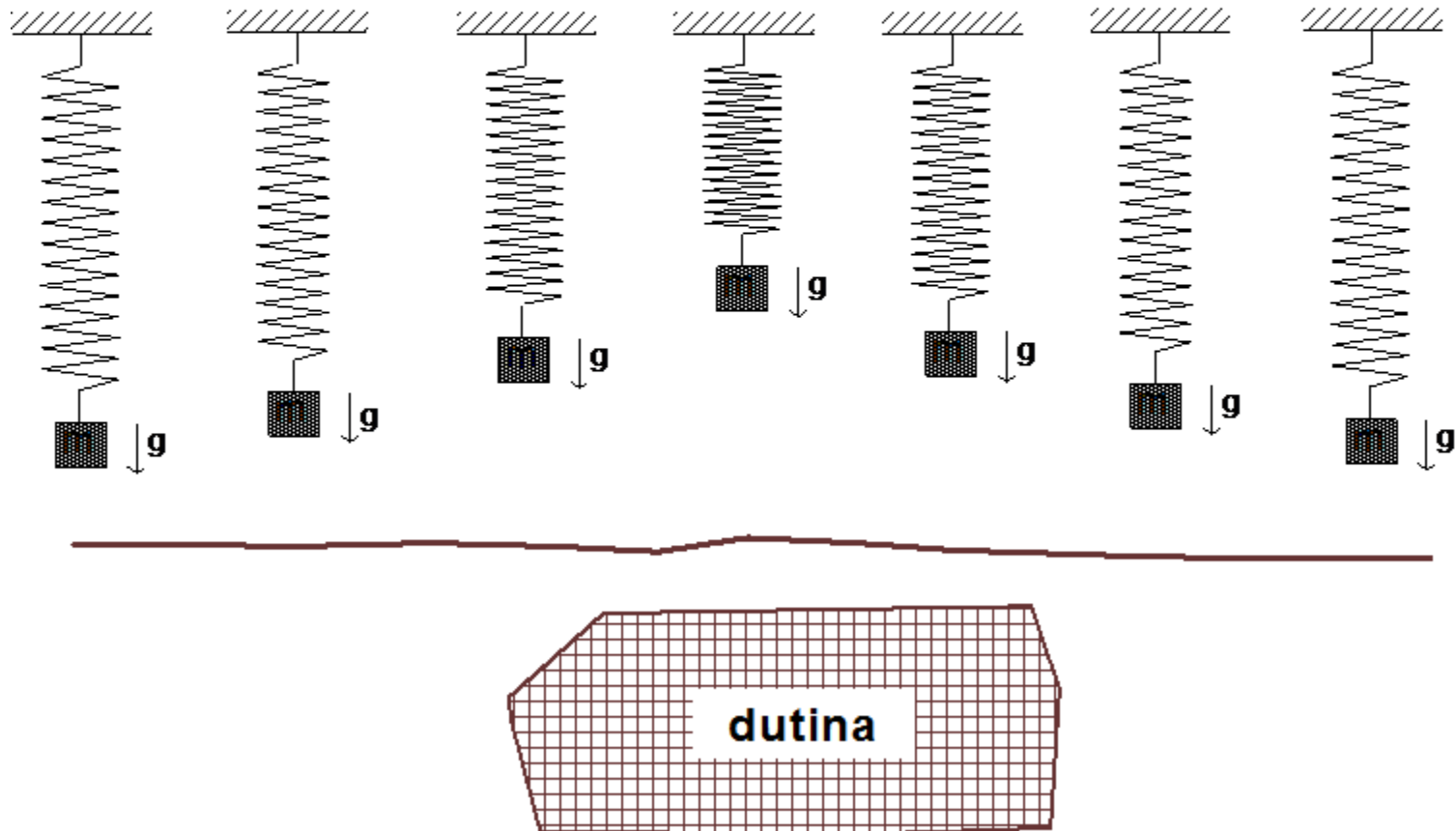
**(princíp: systém
kremenných pružín)**

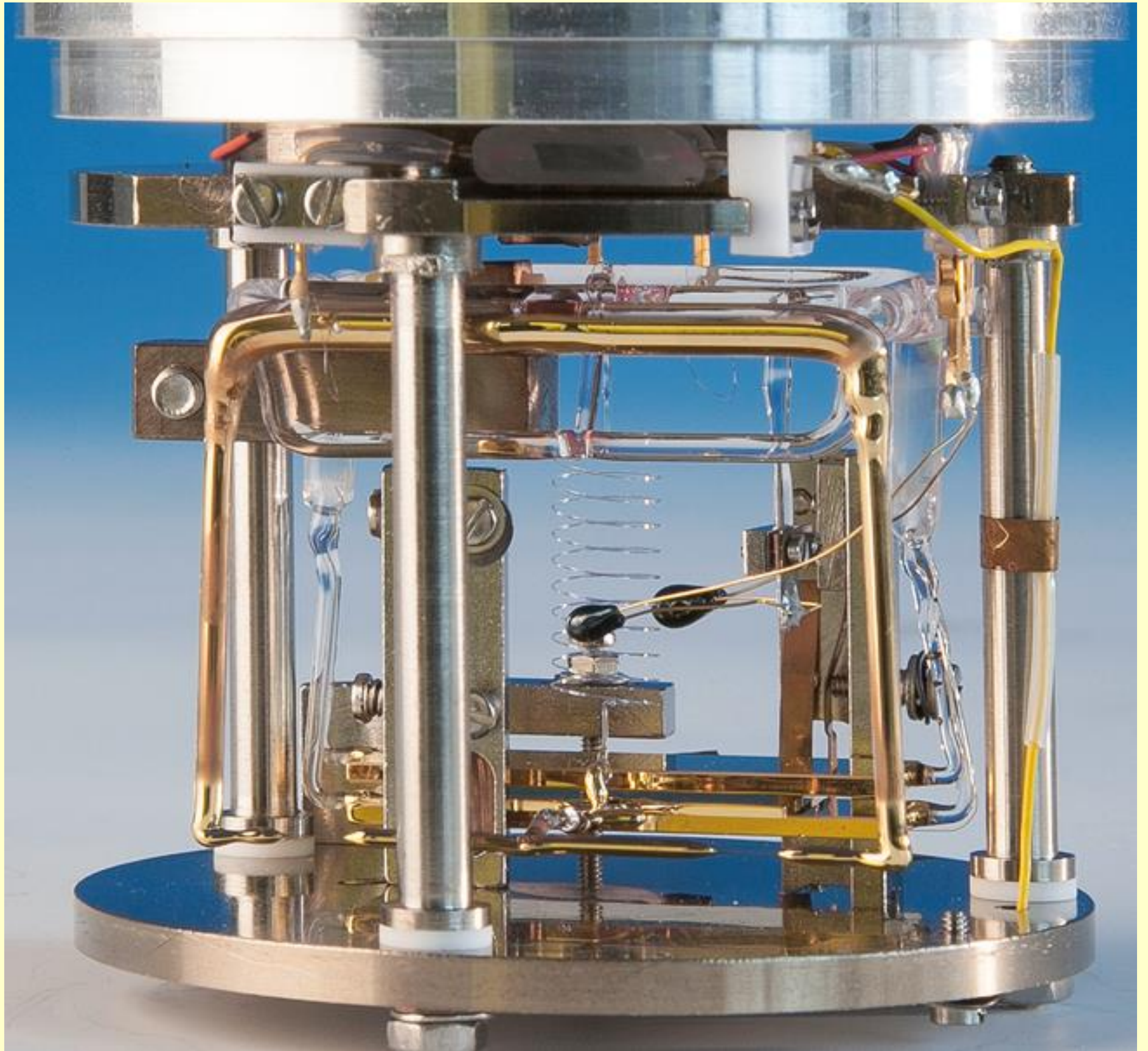

relatívny kremnný gravimeter

pokles tiaže

príklady merania s relatívnym gravimetrom

príklady merania s relatívnym gravimetrom

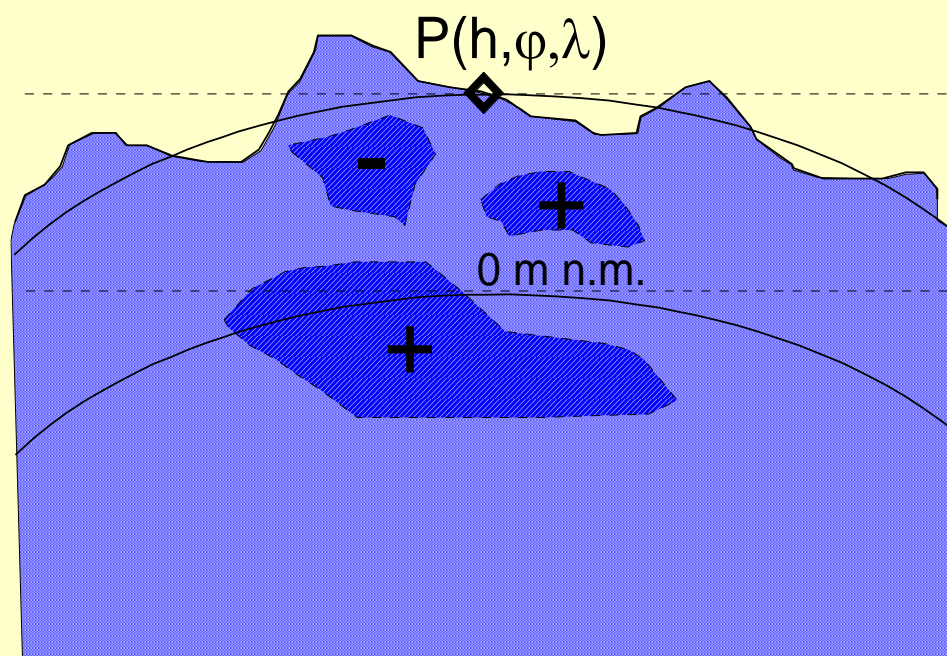

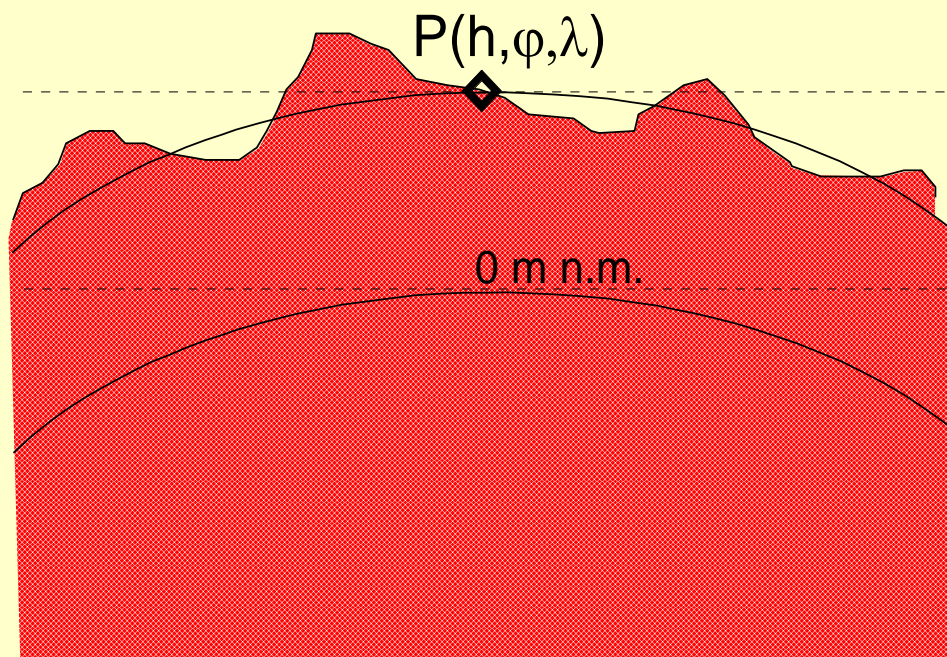
*v gravimetrii sa
nevyhodnocuje
priamo zrýchlenie,
ale sa tvoria tzv.*

**ÚPLNÉ
BOUGUEROVE
ANOMÁLIE**

*od účinku celej reálnej Zeme
sa odpočíta ...*

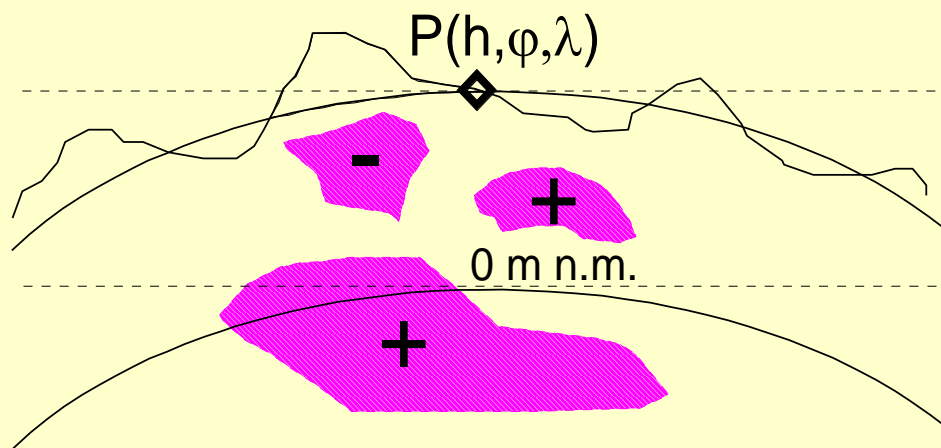

*účinok teoretickej homogénnej
Zeme*

VÝSLEDOK

úplné Bouguerove anomálie

Úplné Bouguerovej Anomálie (ÚBA)

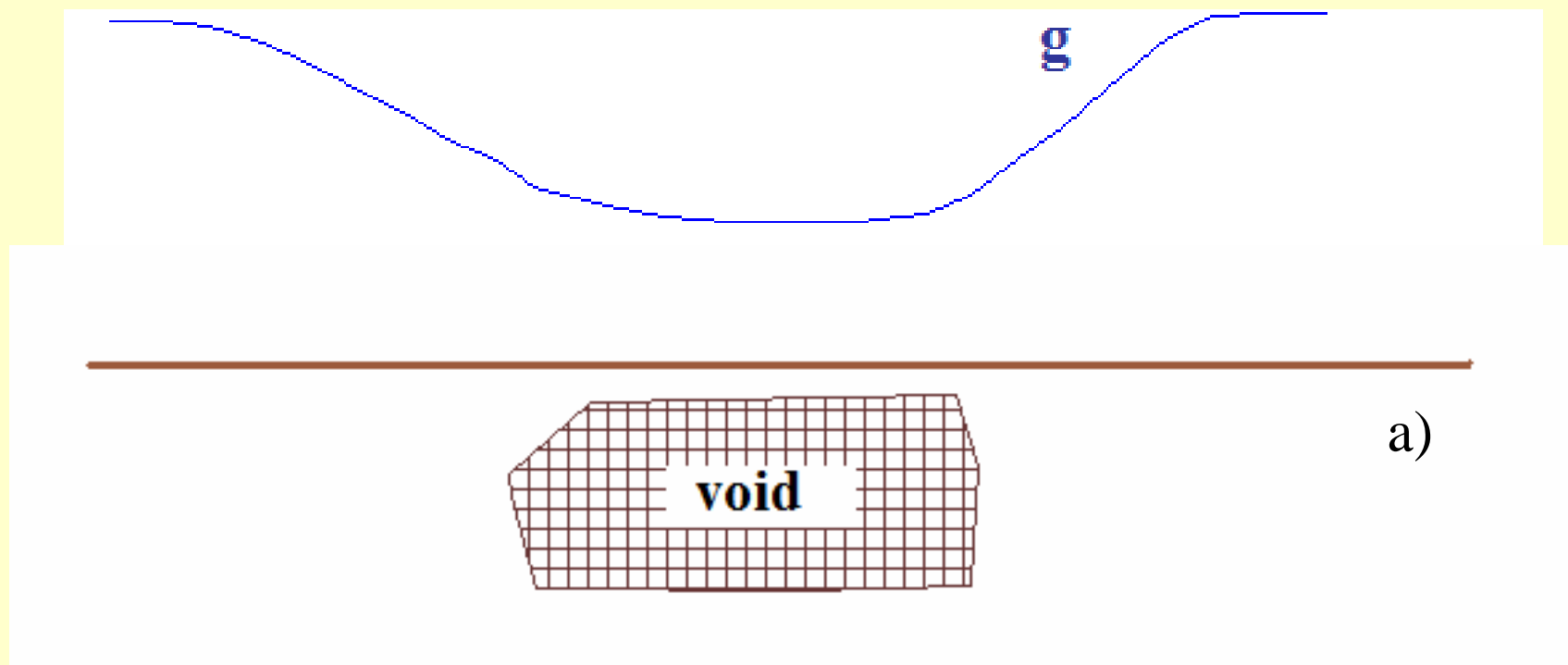
Pri výpočte ÚBA sa odstraňuje:

- vplyv tvaru Zeme (kvôli rotácii Zeme),
- vplyv výšok meraných bodov,
- vplyv hmôt v okolí bodu merania (topografia – pri geologickej gravimetrii až do vzdial. 167 km)

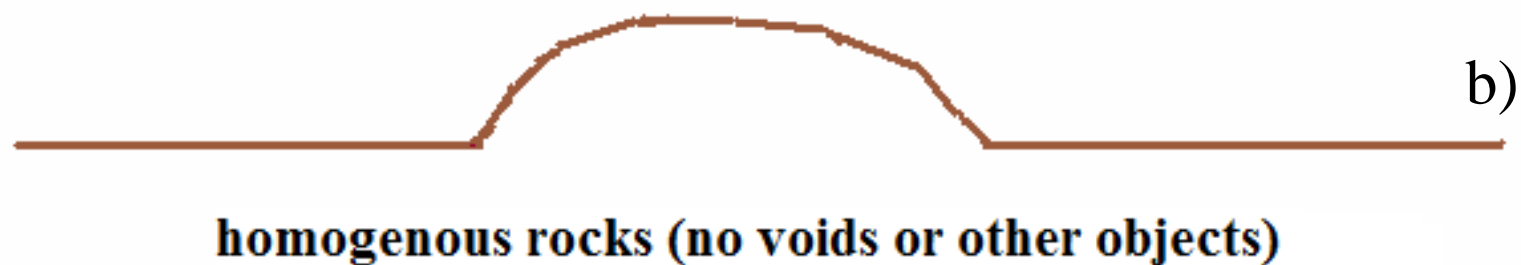
NBA (Neúplná Boug. anomália) nemá v sebe opravu o vplyv okolitej topografie.

Určitý “medziprodukt” je tzv. Fayeova anomália (hlavne je tu odstránený vplyv výšok).

Dôležitosť výpočtu Bouguerových anomálií:

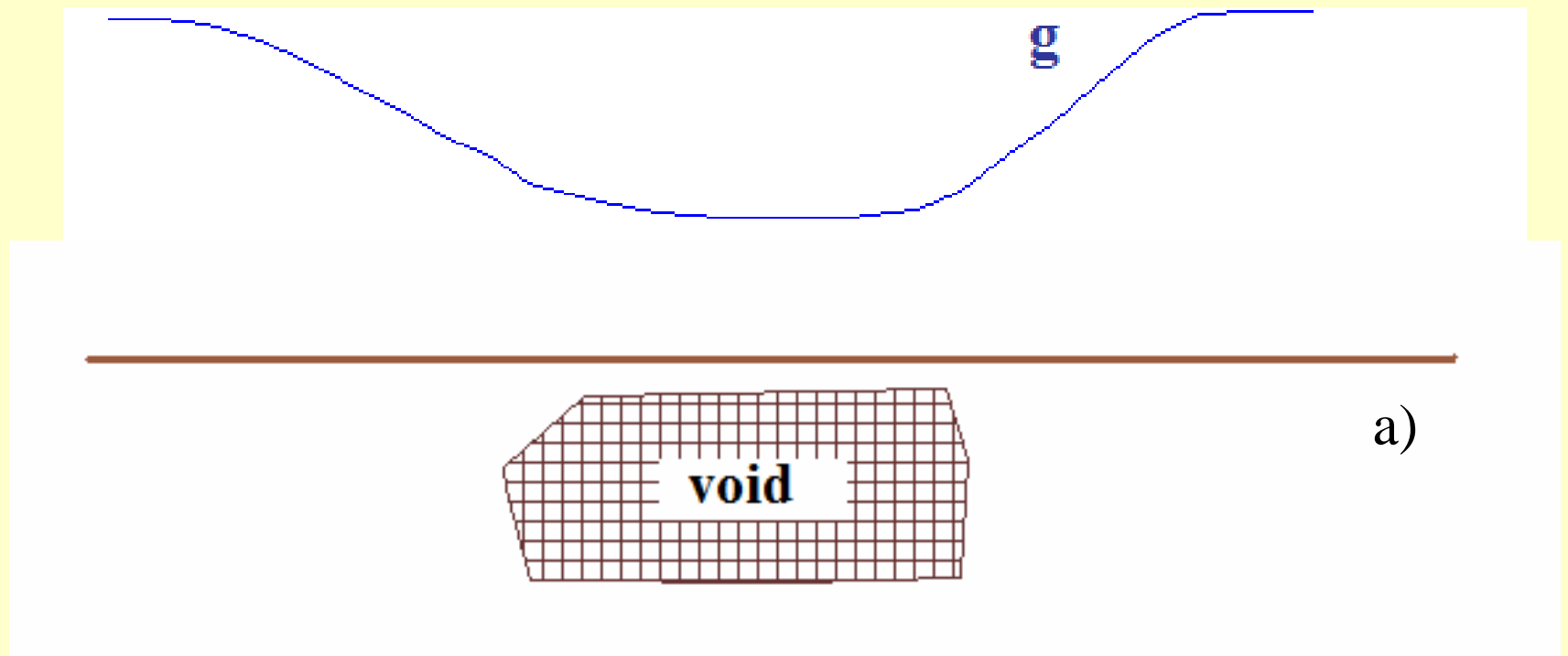

tiesto dve situácie by sa mohli zamenit'!

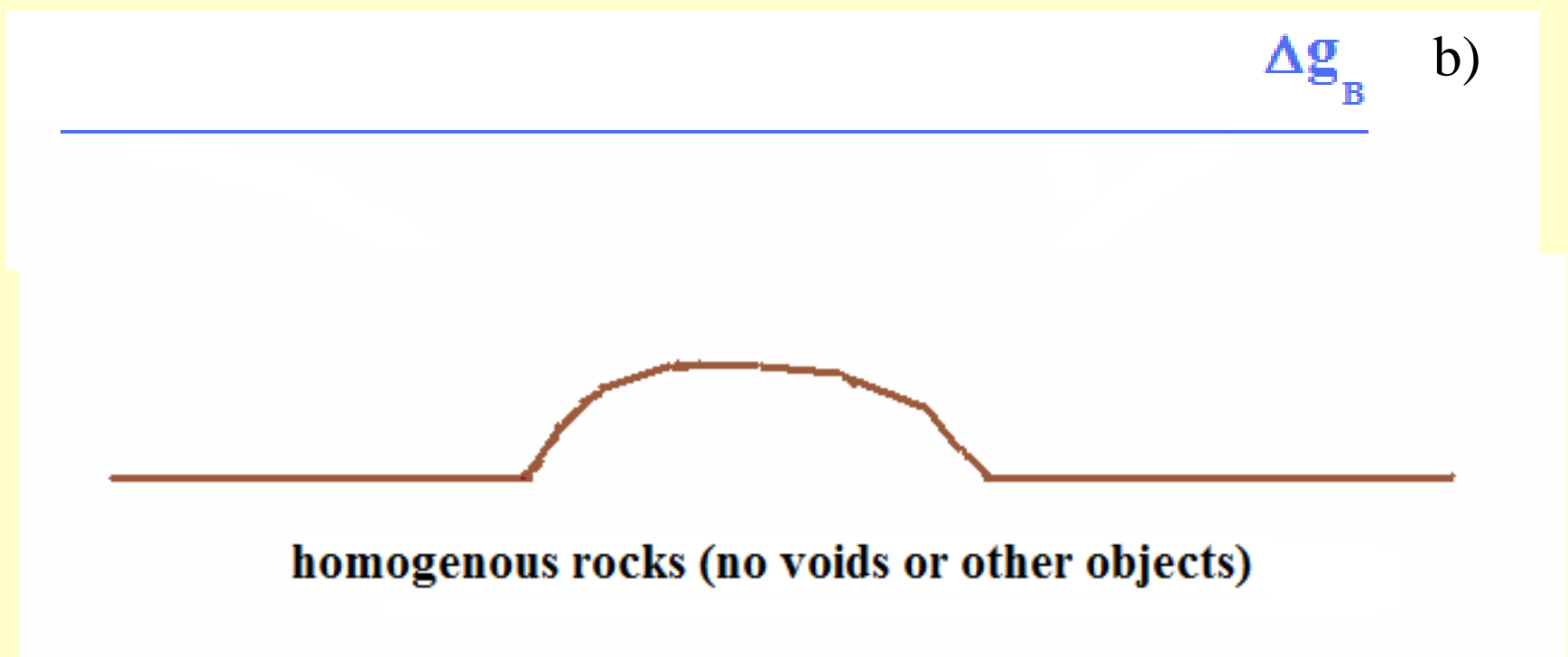

homogenous rocks (no voids or other objects)

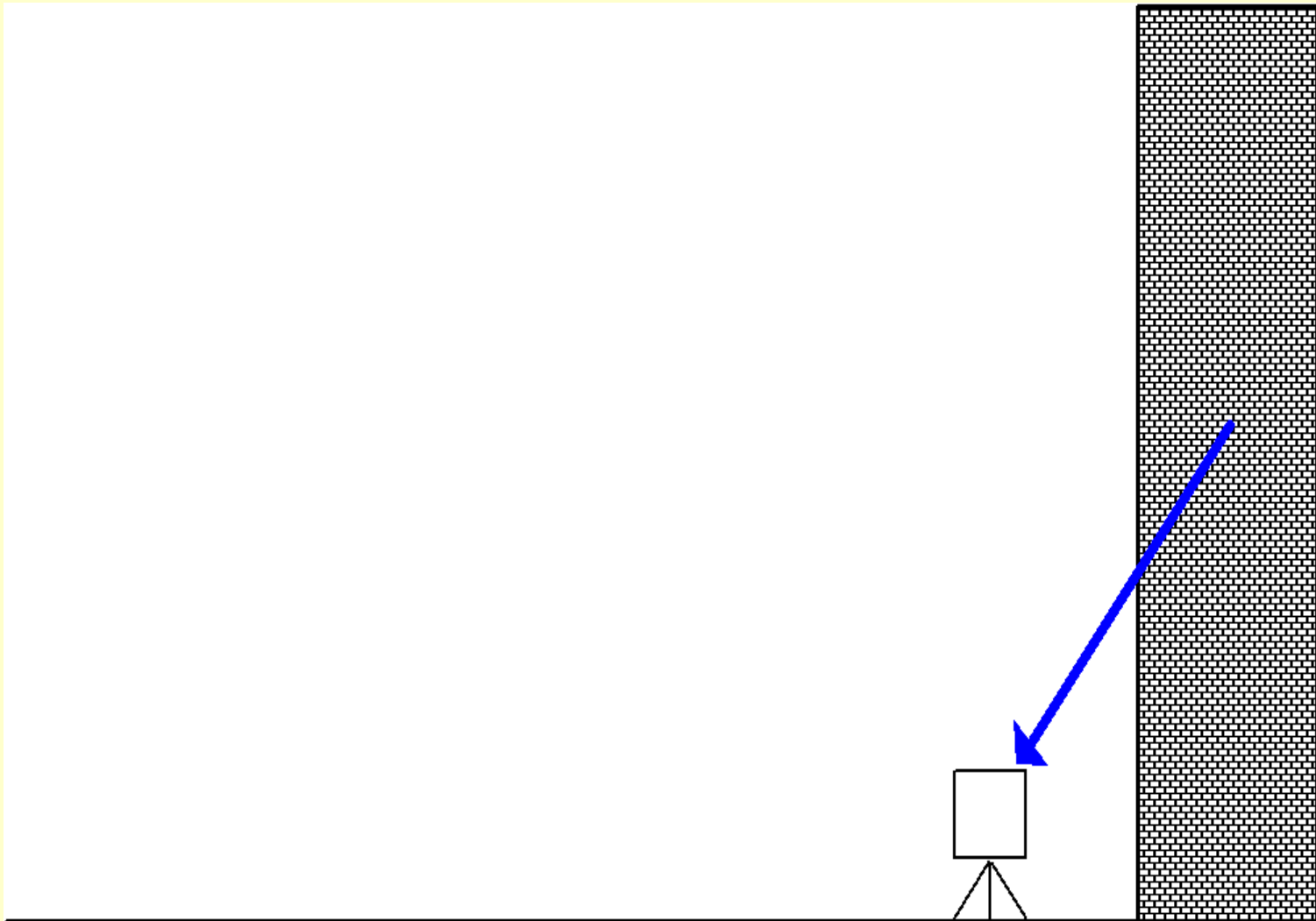
Dôležitosť výpočtu Bouguerových anomálií:

spodná situácia je vyriešená v poli Δg_B !

pri prieskume budovách (kostoloch)
hrá veľmi dôležitú úlohu vplyv múrov
– podobne ako vplyv topografie

gravitačný účinok múrov (stíпов a pod.) je potrebné počítačovo namodelovať a pri tvorbe Bouguerových anomálii pripočítať k meranému zrýchleniu

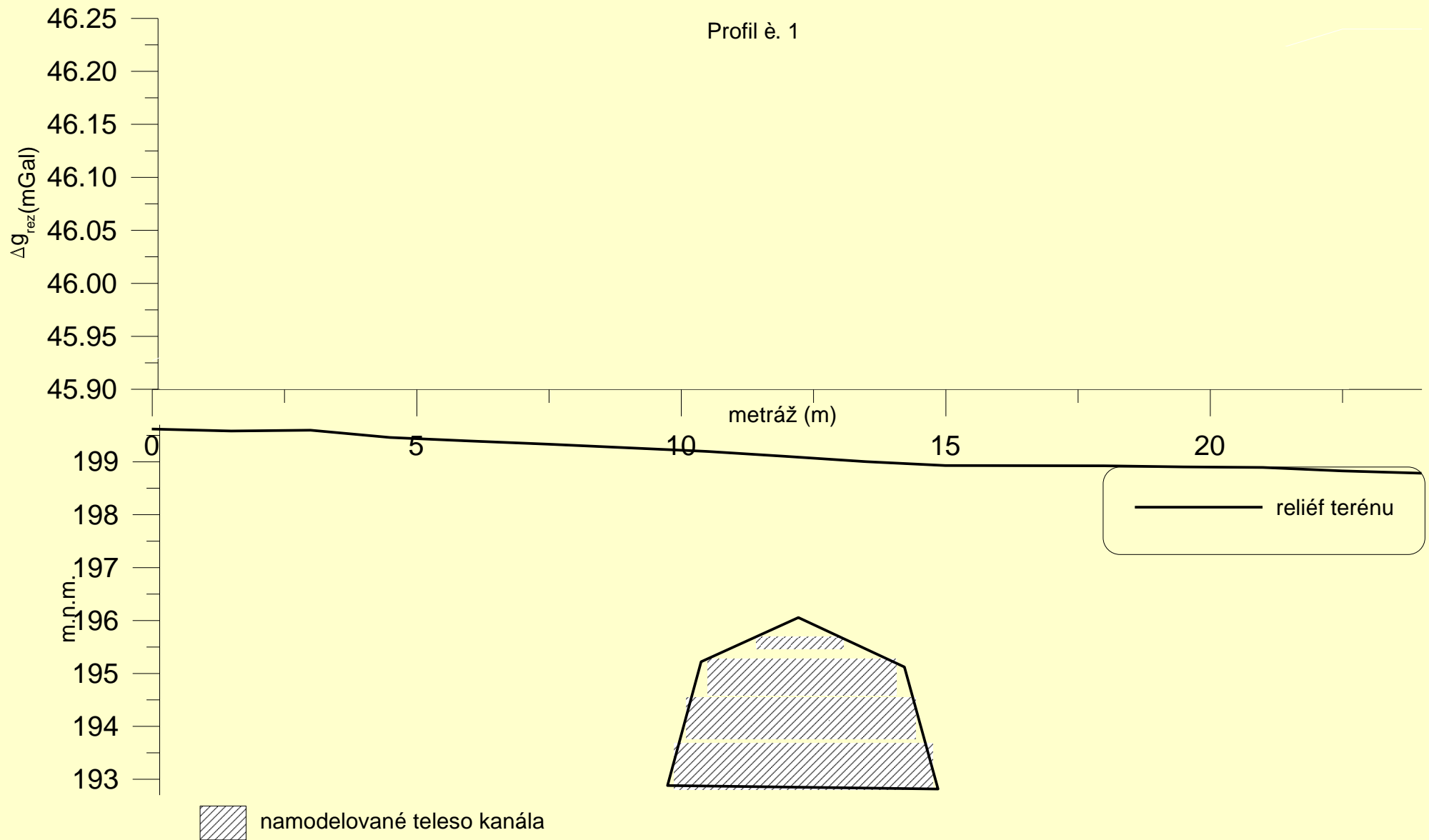

Príklad výpočtu
Bouguerových anomálií
nad podzemnou chodbou
(kanalizačný zberač)

Gagarinova ulica
Modelovanie tiažového účinku kanalizačného zberača

M 1:100

Profil è. 1

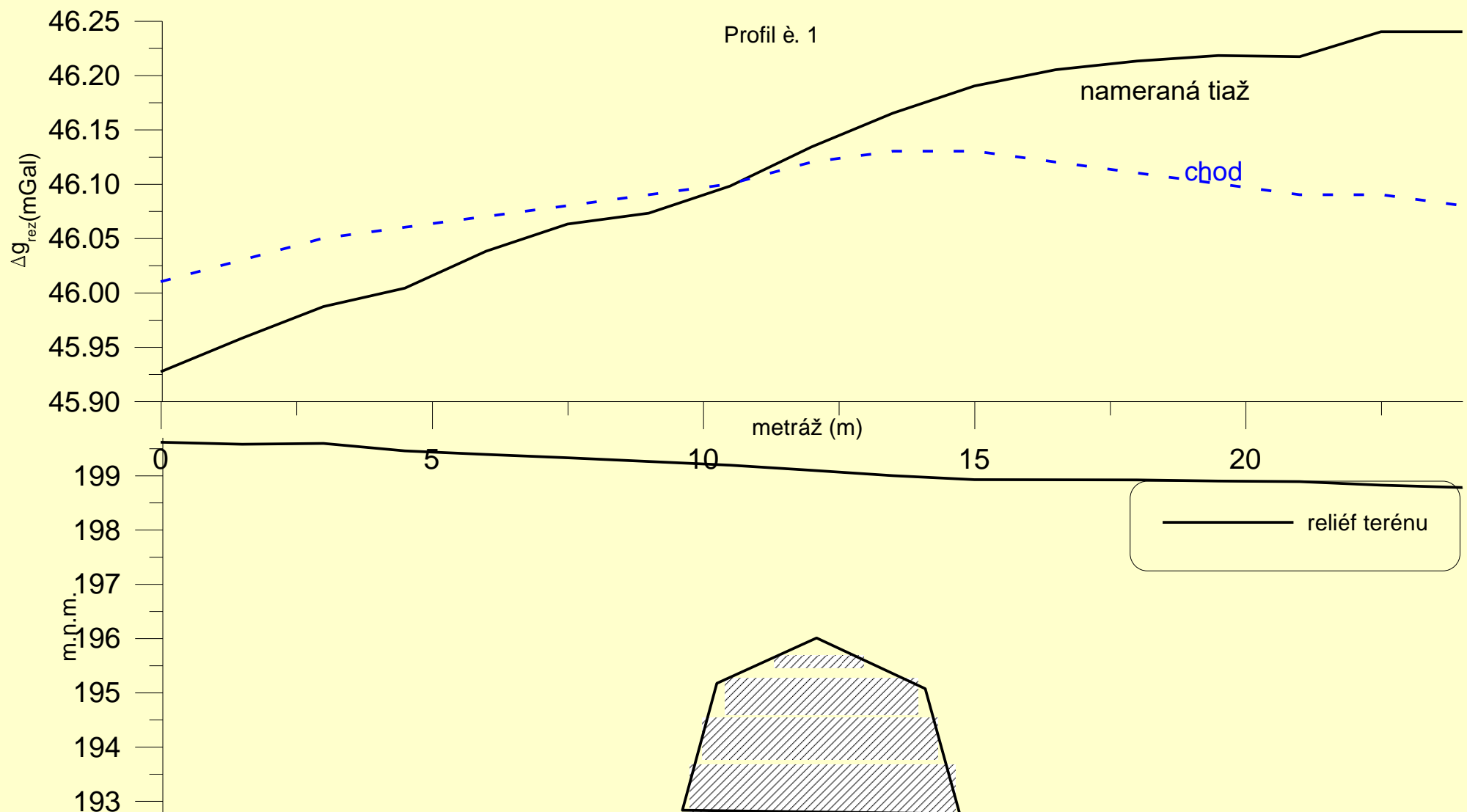

Gagarinova ulica

Modelovanie tiažového účinku kanalizačného zberača

M 1:100

Profil è. 1

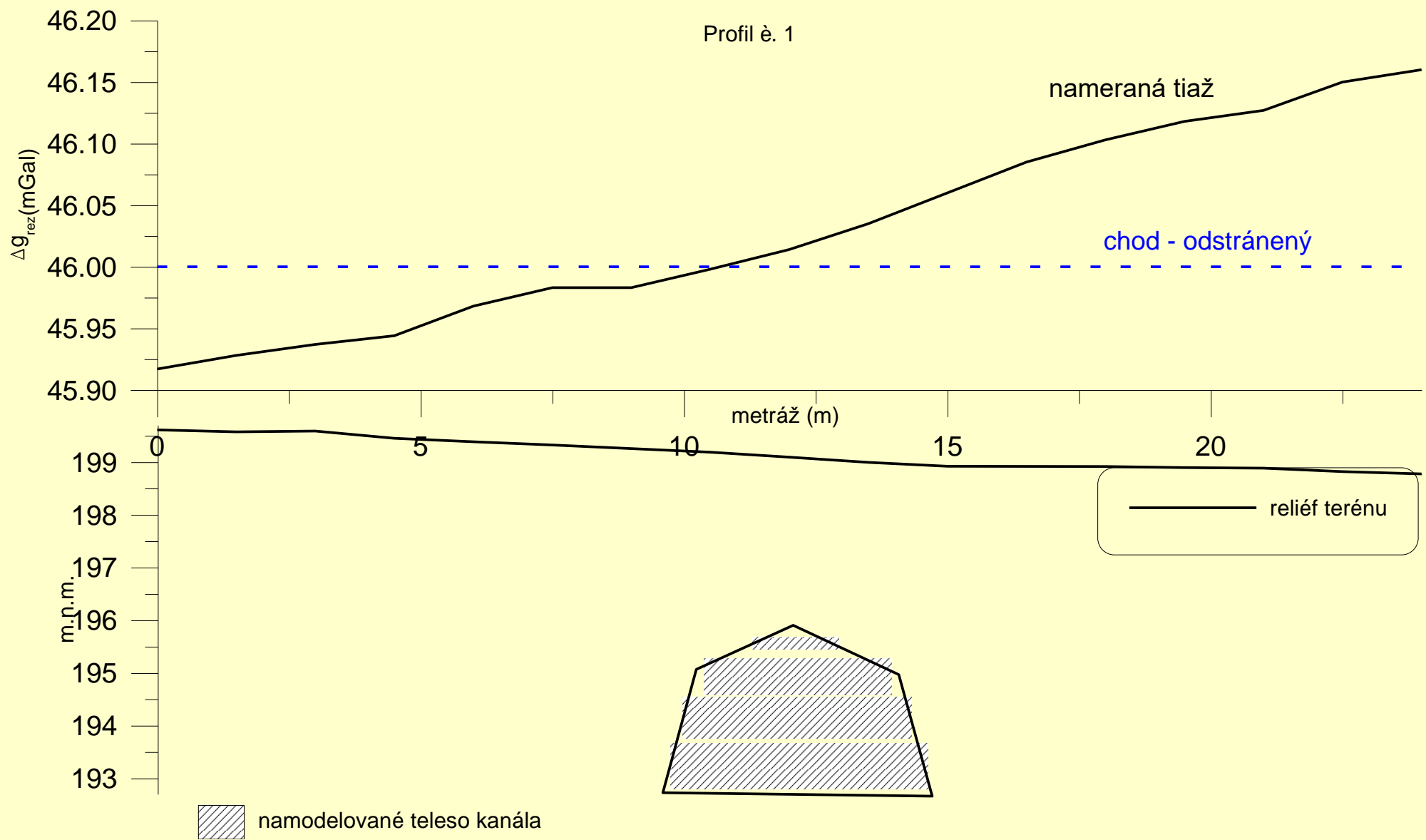
 namodelované teleso kanála

 reliéf terénu

Gagarinova ulica
Modelovanie tiažového účinku kanalizačného zberača

M 1:100

Profil è. 1

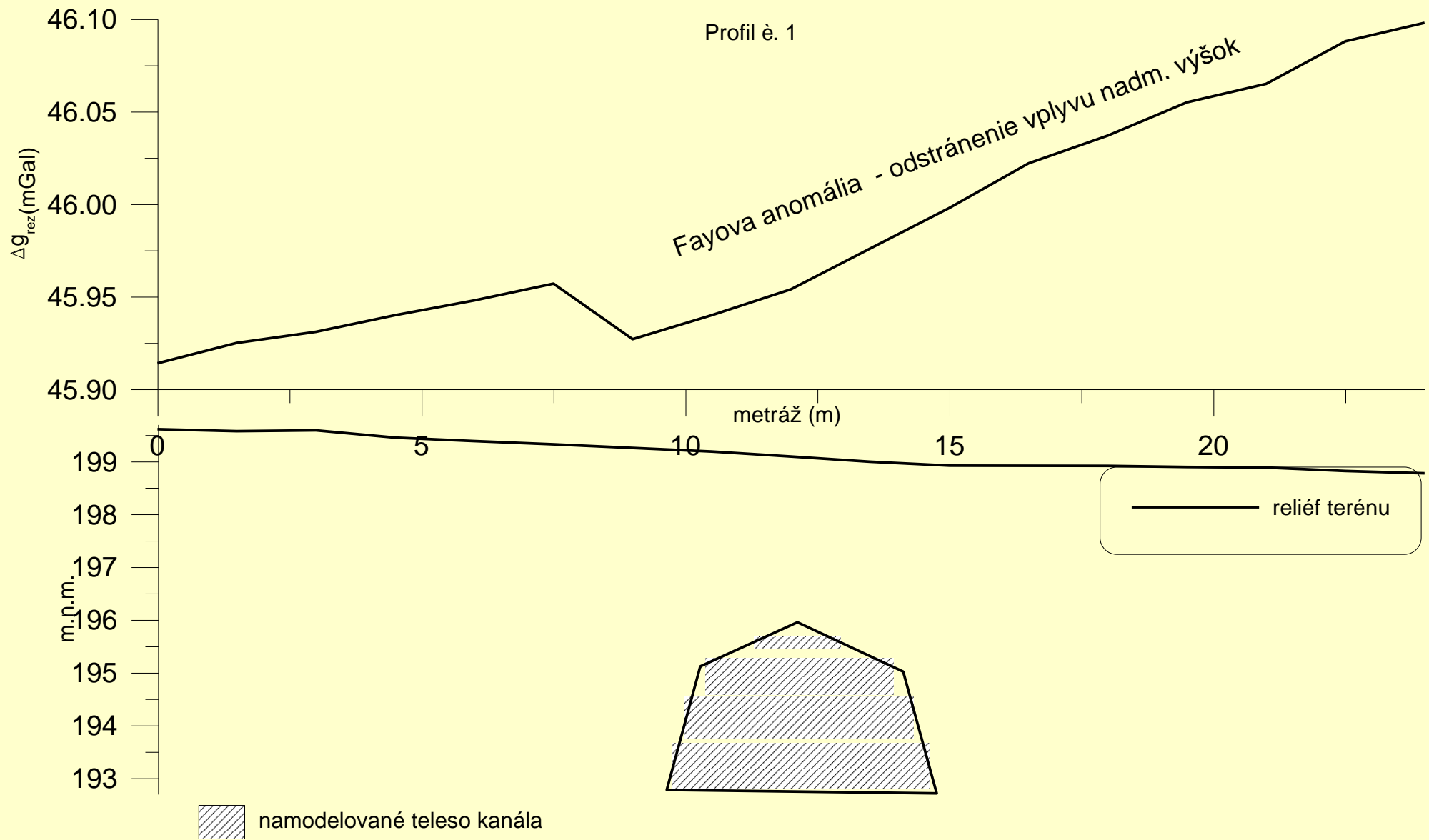
Gagarinova ulica

Modelovanie tiažového účinku kanalizačného zberača

M 1:100

Profil è. 1

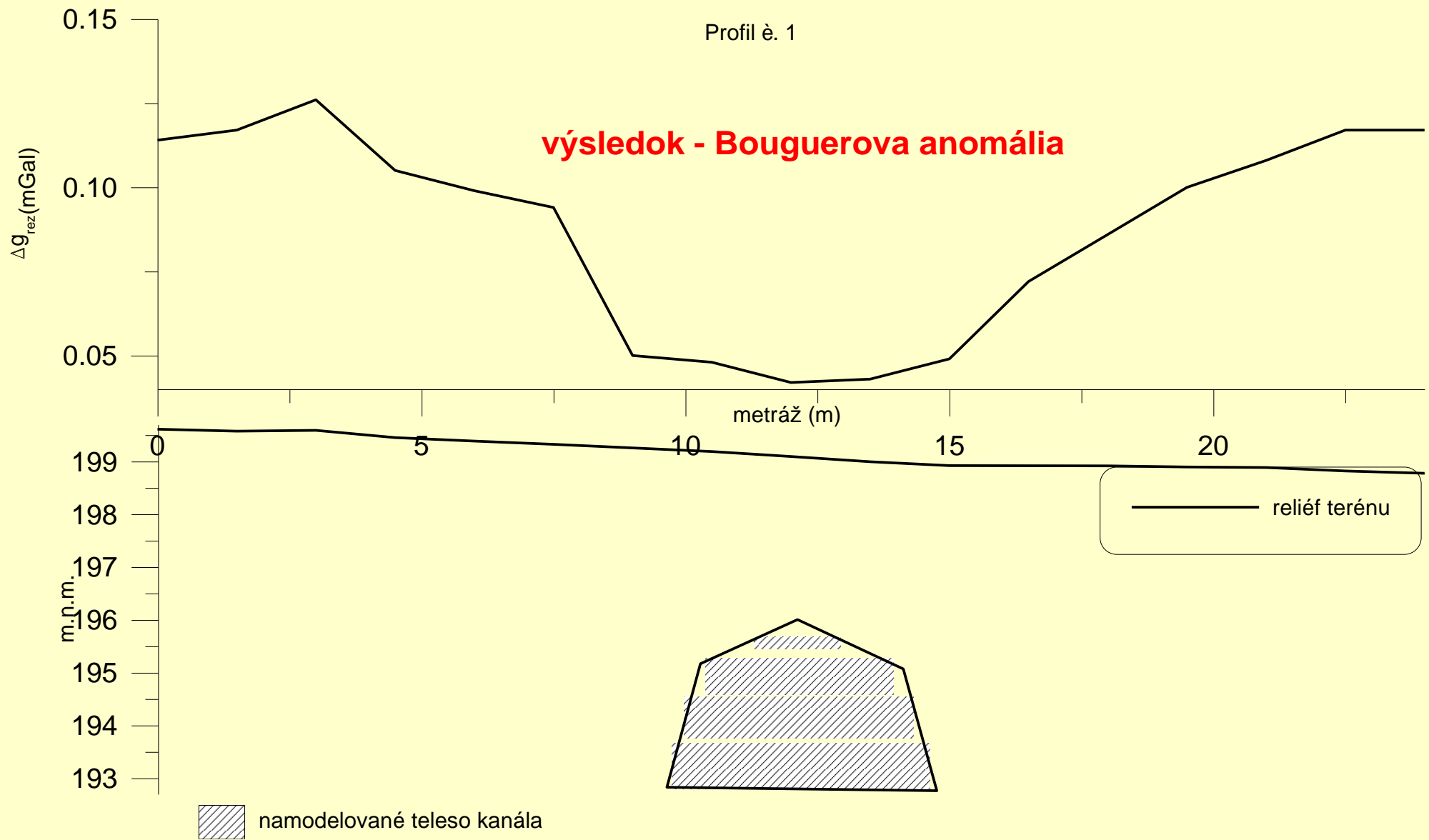
Fayova anomália - odstránenie vplyvu nadm. výšok

Gagarinova ulica
Modelovanie tiažového účinku kanalizačného zberača
Profil è. 1

M 1:100

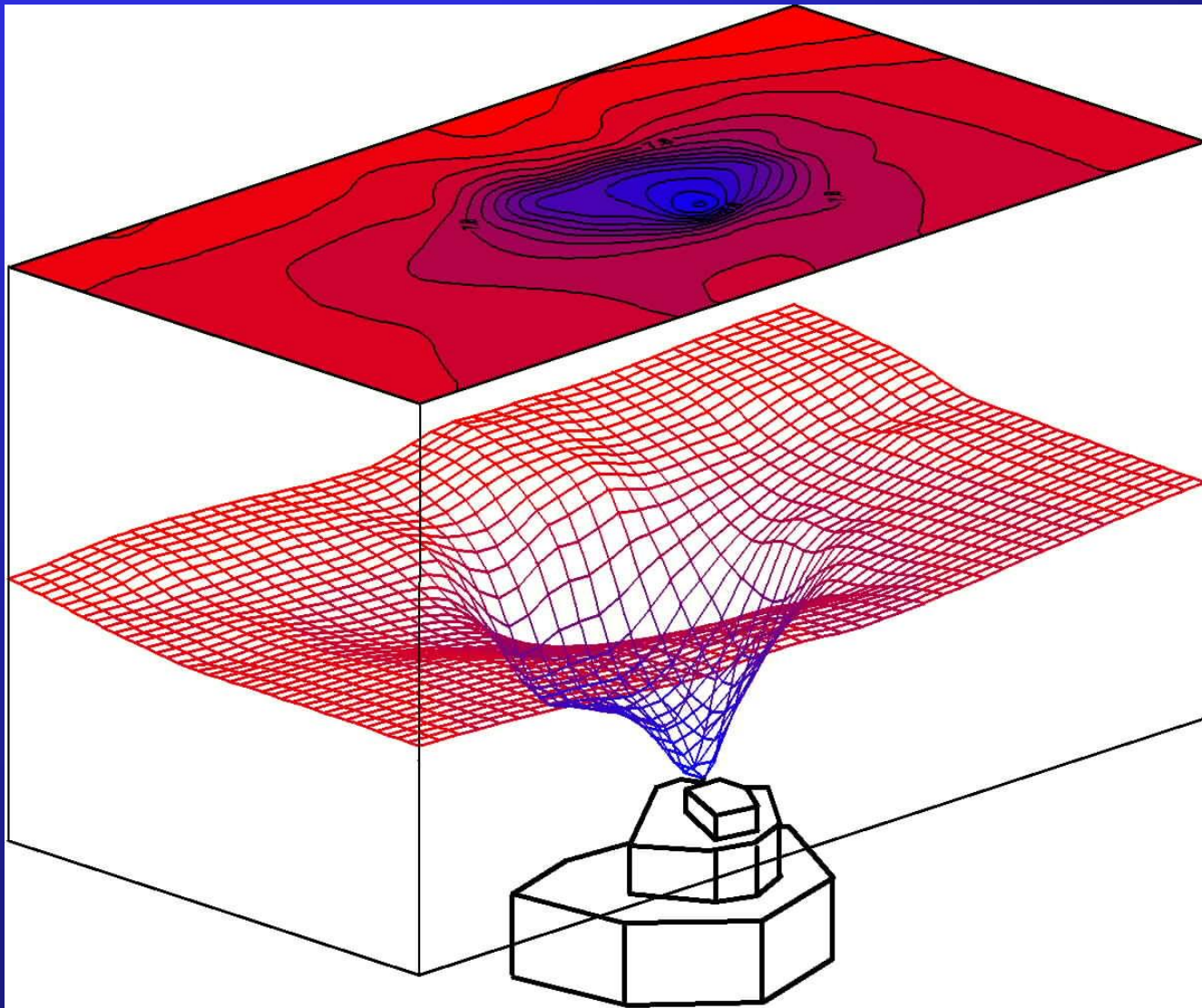
výsledok - Bouguerova anomália

INTERPRETÁCIA –

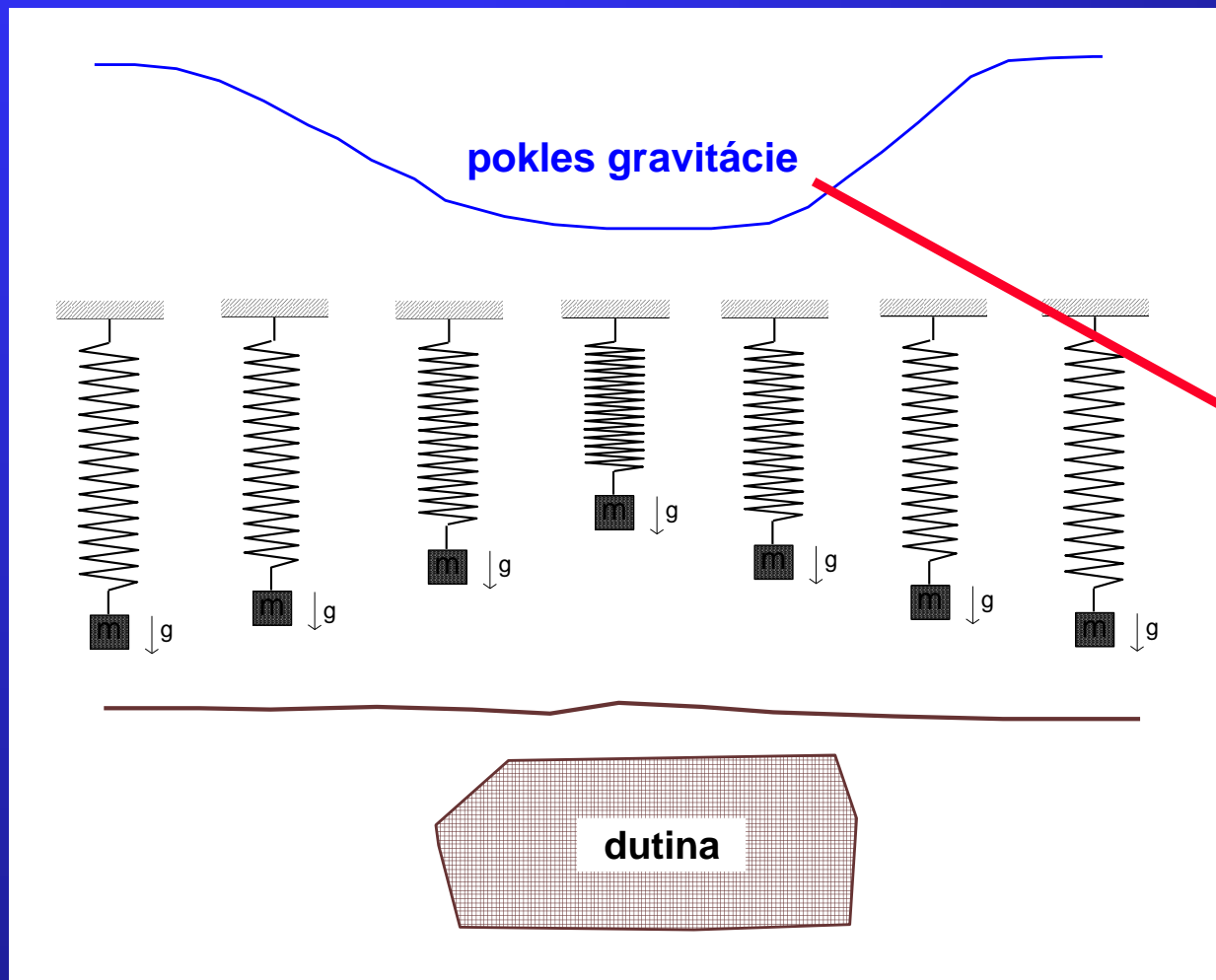
kvalitatívna/kvantitatívna

- a) priama úloha* – pri zadaných parametroch telies vypočítať ich gravitačný účinok (tzv. modelovanie)
- b) obrátená úloha* – opačná úloha (náročnejšia)

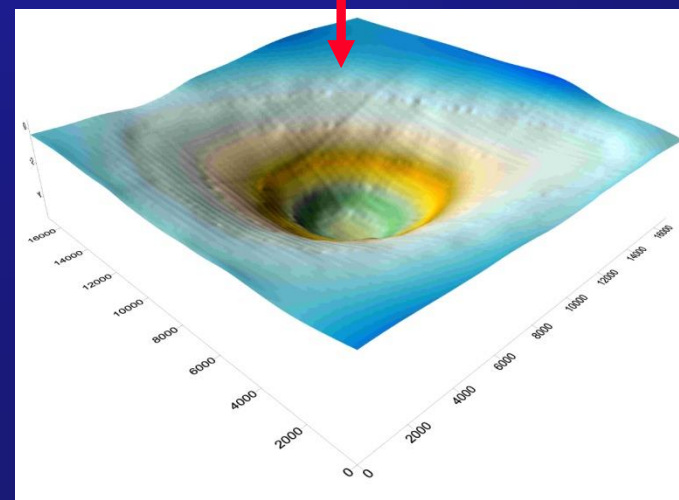

využitie gravimetrie v archeológii

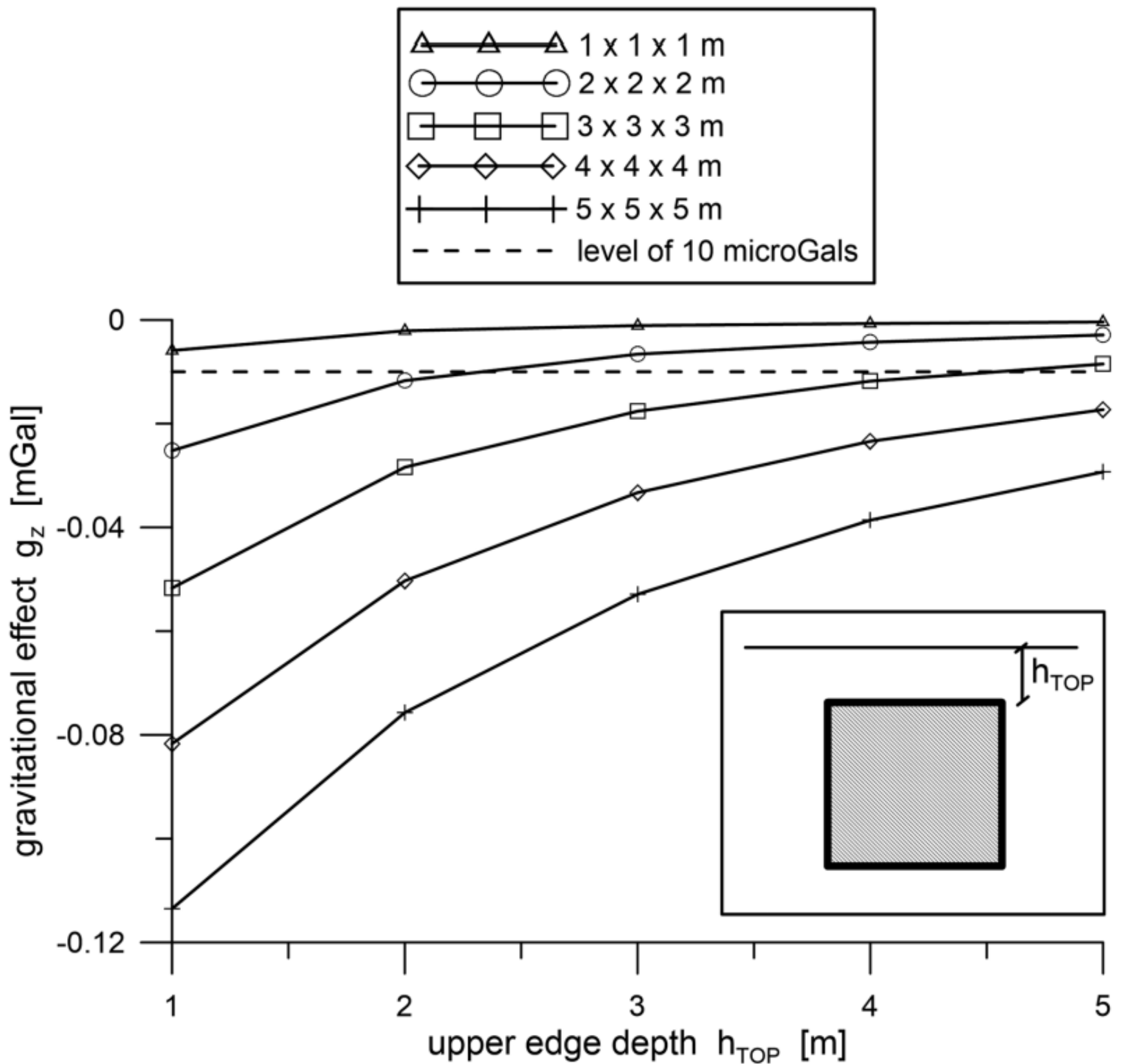
hlavne detekcia dutín – pomocou tzv. mikrogravimetrie
(podrobný krok merania – sieť 1 x 1 m, opakované
merania)

**hľadáme
negatívne anomálie**

veľkosť objektu a jeho hĺbka